

Marta Młyńska

Jak się uczyć,
żeby się nauczyć,
czyli gotowanie po niemiecku
i zastosowanie TIK

Tekst: **Marta Młyńska**

Nauczyciel dyplomowany języka niemieckiego z wieloletnim stażem. Obecnie pracuje w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Sierakowicach. Trener, egzaminator maturalny i gimnazjalny z zakresu języka niemieckiego, stypendystka Goethe-Institut w Warszawie, laureatka i finalistka konkursów o zasięgu ogólnopolskim organizowanych m.in. przez Goethe-Institut i Ośrodek Rozwoju Edukacji. Pełniła funkcję przewodniczącej wojewódzkiej komisji konkursowej Wojewódzkiego Konkursu Języka Niemieckiego dla gimnazjów i oddziałów gimnazjalnych województwa pomorskiego i lidera sieci nauczycieli języków obcych w powiecie kartuskim w ramach wspomagania pracy szkół. Współpracuje m.in. z Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku i Ośrodkiem Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych. Autorka artykułów w prasie branżowej. Prowadzi szkolenia dla nauczycieli, aktywnie bierze udział w warsztatach metodycznych i kursach doształcających.

Konsultacja merytoryczna:

Katarzyna Leśniewska

Redakcja i korekta:

Małgorzata Skibińska

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Małgorzata Skibińska

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekomercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wspomaganie szkół w powiecie kartuskim	4
Warsztaty metodyczne dla nauczycieli języków obcych	4
Realizacja projektu międzyprzedmiotowego w ramach projektu „Schule im Wandel”	5
Wpływ realizacji projektu na kompetencje kluczowe uczniów	8
Wnioski i rekomendacje.....	9

Wspomaganie szkół w powiecie kartuskim

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie kartuskim w ramach projektu „System wspierania rozwoju szkół w powiecie kartuskim” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty, działanie 3.6. Kompleksowe wspomaganie szkół, tytuł: System wspierania rozwoju szkół w powiecie kartuskim) postanowiono wdrożyć 11 rocznych programów wspomagania oraz stworzyć 14 sieci nauczycielskich dla szkół i przedszkoli z terenu powiatu kartuskiego. Przedmiotem zamówienia było świadczenie usług polegających na przeprowadzeniu zajęć eksperckich dla nauczycieli w ramach projektu. Jedną z sieci przedmiotowych była Sieć IX „Sieć nauczycieli języków obcych”, której byłam koordynatorem. Do moich zadań i obowiązków należało m.in. zapewnienie ekspertów, konsultantów i fachowców z dziedziny, jaką jest metodyka nauczania języka obcego, oraz do przeprowadzanie konsultacji, warsztatów metodycznych dla nauczycieli języków obcych zapisanych do sieci. Spotkania miały mieć charakter forum nauczycieli języków obcych wszystkich etapów nauczania, którzy zadeklarują uczestnictwo w spotkaniach sieci ze względu na chęć poszerzenia swego doświadczenia zawodowego w formie współpracy z innymi nauczycielami.

Podczas spotkań sieci nauczycieli języków obcych mogliśmy uczestniczyć w kilku spotkaniach i warsztatach metodycznych z ekspertem, dr Małgorzatą Ekiert, która wprowadziła nas w meandry sprawności językowych i zwiększenia motywacji ucznia na lekcji języka obcego. Jako lider sieci przeprowadziłam również kilka spotkań dotyczących pracy z TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne), CLIL (ang. Content and Language Integrated Learning), metodą LdL (uczenie przez nauczanie).

Warsztaty metodyczne dla nauczycieli języków obcych

Szczególnie warsztaty dotyczące technologii informacyjno-komunikacyjnych, które przeprowadziłam w ramach spotkań sieci nauczycieli języków obcych (Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty, działanie 3.6. Kompleksowe wspomaganie szkół, tytuł: System wspierania rozwoju szkół w powiecie kartuskim), dużo wniosły do mojej pracy i miały realne przełożenie na kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów.

Na warsztatach wraz z nauczycielami języków obcych omówiliśmy wady i zalety pracy z TIK, ich doświadczenia, metody pracy oraz sprawdziliśmy ciekawe aplikacje i strony internetowe przydatne w naszej pracy.

Na warsztatach wspólnie stwierdziliśmy, że zastosowanie TIK ma wiele zalet:

- Uczniowie dzięki zastosowaniu TIK mogą nabywać nowe umiejętności, osiągać cele językowe, które będą im przydatne w XXI wieku.
- Multimedia są pomocnym środkiem przekazu treści edukacyjnych w sposób ciekawy dla „cyfrowych tubylców”.

- Środowisko online jest naturalnym środowiskiem naszych uczniów i musimy wyjść im naprzeciw.
- Uczniowie mają możliwość aktywnego uczestniczenia w procesie edukacji. Przystają być biernymi odbiorcami przekazywanej przez nauczyciela wiedzy.
- Nauczyciel nie jest już jedynym źródłem informacji, jego rola sprowadza się teraz do monitorowania postępów uczniów.
- Uczniowie mają dostęp do materiałów autentycznych, realioznawczych i kulturoznawczych.
- Dzięki TIK uczniowie są w stanie samodzielnie zdefiniować swoje cele, podejmować decyzje, oceniać własne postępy w nauce.
- Zastosowanie TIK na lekcjach języków obcych pozwala rozwijać autonomię, kreatywność, współpracę w grupie.

Omówiliśmy też niewątpliwe wady pracy z TIK:

- wadliwy sprzęt lub jego brak – problemy logistyczne w szkole, problemy z internetem,
- chaos na lekcji,
- często długi czas przygotowania zajęć, nauczyciel najpierw musi sam poznać nowe aplikacje i wejść w wirtualny świat,
- przy zbyt częstym i nieprzemyślanym użyciu TIK na zajęciach pojawia się brak efektywności (przerost formy nad treścią).

Po wymianie doświadczeń, dyskusji i burzy mózgów na temat możliwości wykorzystania TIK na lekcji przeszliśmy do części praktycznej, w której nauczyciele mogli poznać i zastosować ciekawe aplikacje, np. Voxopop, Fotobabble, Voki, LearningApps, Kahoot!, Quizlet i Glogster.

Na zakończenie warsztatów podsumowaliśmy naszą pracę, stworzyliśmy listę „hitów” (najlepszych narzędzi TIK), a każdy z nas wypowiedział się na temat, jakich narzędzi TIK, kiedy oraz w jakim celu zacznie używać na swoich zajęciach lekcyjnych.

Realizacja projektu międzyprzedmiotowego w ramach projektu „Schule im Wandel”

W latach 2014/2015 moja macierzysta placówka, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sierakowicach, realizowała projekt „Odznaka jakości Schule im Wandel – Zmieniająca się szkoła” (Goethe Institut, ORE), którego celem było stworzenie polskim szkołom możliwości rozwoju w kilku obszarach, m.in.

- aktywizujące metody pracy z uczniem,
- kształcenie kompetencji kluczowych,
- kreatywne korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- wspieranie wielojęzyczności.

Każda ze szkół biorących udział w projekcie musiała wykonać określone zadania, niektóre obligatoryjnie, inne fakultatywnie. Do zadań dodatkowych należało m.in. zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (projekt międzyprzedmiotowy). Zespół minimum dwóch nauczycieli różnych przedmiotów miał przeprowadzić projekt edukacyjny, który będzie realizował treści z podstawy programowej obu przedmiotów. Dodatkowym warunkiem było użycie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Po rozmowie z nauczycielami postanowiłam wraz z nauczycielem przedmiotów gastronomicznych oraz z uczniami z klasy III TŻ (technik żywienia i usług gastronomicznych) zrealizować projekt międzyprzedmiotowy „Kuchnia krajów DACHu od kuchni – czyli gotowanie po niemiecku”. Obszar tematyczny projektu był jak najbardziej związany z zainteresowaniami i kierunkiem kształcenia uczniów technikum żywienia. Głównym celem projektu (realizowanego od stycznia do czerwca 2015 r.) było przygotowanie charakterystycznych dań dla krajów DACHu, a podczas gotowania „po niemiecku” stworzenie filmu edukacyjnego, a tym samym utrwalenie i poszerzenie słownictwa związanego z przyrządzaniem potraw. Film może być wykorzystany jako pomoc dydaktyczna choćby podczas omawiania działu „Essen und Trinken”, słownictwa związanego z gotowaniem, kuchnią oraz nawykami żywieniowymi.

Cele szczegółowe projektu:

Uczeń:

- poznaje tradycje i nawyki żywieniowe Niemców, Austriaków i Szwajcarów;
- zna typowe i ulubione posiłki oraz regionalne potrawy mieszkańców krajów DACHu,
- utrwała i poszerza słownictwo związane z tematyką kulinarną;
- prezentuje swoją pracę w szerszym gronie, uczy się pokonywać nieśmiałość i radzić sobie w nowych, często stresujących sytuacjach;
- sprawdza się w nowej roli – aktorskiej, wykazuje się kreatywnością i pomysłowością;
- pracuje z nowymi technologiami, dzięki wykorzystaniu w projekcie TIK jest zmotywowany do nauki języka niemieckiego;
- jest zmotywowany do poszerzania wiedzy na temat krajów DACHu, ich tradycji i kultury.

Kompetencje kluczowe kształcone podczas prac nad projektem:

- rozwijanie umiejętności poszukiwania informacji, analizy i selekcji uzyskanych informacji oraz korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- rozwijanie umiejętności planowania i organizowania własnej pracy;
- doskonalenie umiejętności prezentowania swoich talentów i dokonań;
- porozumiewanie się w językach obcych;
- rozwijanie kompetencji informatycznych, umiejętności uczenia się, inicjatywności i przedsiębiorczości;
- rozwój świadomość i ekspresji kulturalnej.

Problemy do rozwiązania podczas realizacji projektu:

- Gotowanie „po niemiecku” – czy to w ogóle możliwe? Niekonwencjonalny sposób nauki języka niemieckiego „od kuchni”.
- Czy kuchnia krajów DACHu może być lekka i smaczna jednocześnie? Przez teorię do praktyki, czyli łamiemy stereotypy.
- Tajniki kuchni austriackiej i szwajcarskiej – czy my, Polacy, mamy podobne gusta kulinarne?
- Czy przygotowanie dań charakterystycznych dla Niemiec, Austrii i Szwajcarii jest dużym wyzwaniem?

Planowanie i realizacja poszczególnych etapów projektu, opis zadań:

- Omówienie tematu, celów i założeń projektu, jego „produktów”, podział zadań. Uczniowie byli pozytywnie nastawieni do realizacji projektu. Wspólnie z opiekunem doprecyzowali temat, zastanowili się nad celami, założeniami i efektem końcowym – „produktem” swojej przyszłej pracy.
- Omówienie „produktów” projektu: prezentacji multimedialnych dotyczących tradycji żywieniowych krajów DACHu. Uczniowie zostali podzieleni na trzy grupy, z których każda była odpowiedzialna za jedno z państw DACHu: Niemcy, Austrię i Szwajcarię. Uczniowie wraz z nauczycielem opracowali wstępny spis treści danej prezentacji, omówili treść i zawartość prezentacji multimedialnych.
- Tworzenie prezentacji przez każdą z grup – szukanie informacji i inspiracji, konsultacje indywidualne z nauczycielem (w szkole, drogą e-mailową), poprawki i sugestie opiekuna. Wybór potraw, które zostaną przygotowane przez uczniów, podział zadań podczas samego gotowania, omówienie filmu, w którym uczniowie pokazaliby przygotowanie wybranych dań. Grupa wraz z opiekunami – nauczycielem języka niemieckiego i przedmiotów gastronomicznych zastanawiała się nad wyborem potraw, które uczniowie będą przygotowywać.
- Opracowanie przepisów w języku niemieckim. Liderzy grup wraz z nauczycielem po zebraniu przepisów opracowali je w języku niemieckim i przygotowali teksty do filmu.
- Zebranie pomysłów i inspiracji dotyczących aranżacji sali konsumenta i omówienie całego przedsięwzięcia z logistycznego punktu widzenia.
- Gotowanie „po niemiecku” – przygotowywanie następujących potraw: Wiener Schnitzel (sznyceł wiedeński), Bratkartoffeln (pieczone ziemniaki), Gurkensalat (sałatka ogórkowa) i Pudding mit Schokolade (pudding z czekoladą).
- Serwowanie gotowych potraw zaproszonym gościom, obsługa gości i degustacja.

Opis prezentacji projektu:

- Dyrekcja szkoły i opiekunowie projektu degustowali potrawy przygotowane przez uczniów, co było dla wielu z nich wielkim wydarzeniem i wyróżnieniem.
- Po montażu film został przedstawiony klasom o profilu gastronomicznym i omówiony.
- Prezentacje oraz film były i nadal będą wykorzystywane jako pomoce dydaktyczne na lekcjach języka niemieckiego podczas omawiania tematów związanych z odżywianiem, gastronomią, zwyczajami i tradycjami kulinarnymi w krajach DACHu.
- Materiały, które powstały podczas realizacji projektu, znajdują się na stronie internetowej easy-deutsch.blogspot.com i są dziełem uczniów (po zaakceptowaniu przez nauczycieli).

Wpływ realizacji projektu na kompetencje kluczowe uczniów

Grupa projektowa dzięki empirycznemu podejściu do nauki języka niemieckiego wykazała się dużą kreatywnością, twórczym oraz krytycznym myśleniem i przedsiębiorczością. Uczniowie poznali tajniki kuchni krajów DACHu, mogli poszerzyć swoją wiedzę, zasób słownictwa w języku niemieckim i jednocześnie poprawić swoje umiejętności kulinarne. Mieli niepowtarzalną okazję wykorzystać nowo nabyte słownictwo w praktyce i stworzyć konkretny produkt.

Podczas ewaluacji projektu uczniowie przyznawali, że mimo początkowych obaw, stresu i strachu przed nagrywaniem filmu w języku niemieckim to nowe doświadczenie wiele ich nauczyło. Podkreślili, że dzięki realizacji projektu szybciej i w dużo ciekawszy sposób przyswoili nowy materiał językowy, uwierzyli w siebie i swoje możliwości, mogli zastosować poznane zwroty podczas gotowania i stworzyć swoje „dzieło”. Poznali też „od kuchni” sztukę kręcenia i montażu filmu. Uczniowie niewątpliwie wzbogacili swoją wiedzę na temat TIK, poszerzyli horyzonty, mogli się sprawdzić w nowych rolach, poznali nowe metody pracy, mogli pierwszy raz w życiu nakręcić film dydaktyczny, stworzyć stronę internetową oraz materiały dydaktyczne przydatne na zajęciach lekcyjnych.

Podczas realizacji projektu wielu uczniów bardziej się otworzyło, zmobilizowało i zmotywowało do pracy na tradycyjnych lekcjach języka niemieckiego. Zauważyli, że warto podejmować wysiłek i ryzyko, wykazać się większą kreatywnością i nieszablonowym myśleniem, zastosować swoje umiejętności w praktyce, że można uczyć się mimochodem w inny i mniej konwencjonalny sposób. Każdy z uczniów mógł podczas trwania projektu popisać się swoimi talentami i zdolnościami. Jedni zajęli się researchem w internecie na temat kultury kulinarnej krajów DACHu, inni sprawami technicznymi (kręcenie, montaż filmu, tworzenie prezentacji multimedialnych, strony internetowej), układaniem ćwiczeń dydaktycznych, logistyką, auto-prezentacją, przygotowaniem i aranżacją kuchni i sali konsumenta.

Uczniowie mogli sami aktywnie uczestniczyć w planowaniu i przebiegu projektu, rozwinąć skrzydła i zaangażować się w działania związane z językiem niemieckim i przedmiotami gastronomicznymi.

Wnioski i rekomendacje

Zarówno ja, jak i nauczyciel przedmiotów gastronomicznych, który realizował ze mną projekt międzyprzedmiotowy „Kuchnia krajów DACHu od kuchni – czyli gotowanie po niemiecku”, uważamy, że był on bardzo ciekawą inicjatywą. Wniosła ona w życie naszej szkoły powiew lekkości i świeżości. Nie tylko grupa projektowa zyskała dzięki realizacji projektu, ale i wielu uczniów naszej szkoły. „Produkty projektu” są uniwersalne i mogą być wykorzystane na wielu lekcjach języka niemieckiego. Wielokrotnie stosowałam już na swoich zajęciach ćwiczenia w aplikacji LearningApps, prezentacje dotyczące kuchni krajów DACHu i film, który w łatwy i przyjemny sposób wprowadza w meandry słownictwa związanego z kulinariami i gastronomią. Reakcja uczniów pracujących z tymi materiałami jest zawsze pozytywna. Widzą oni, jak w ciekawy sposób można nauczyć się nowego słownictwa, zaczynają szukać własnych inspiracji, rozwiązań technologicznych, bardziej angażować się w pracę na lekcji oraz częściej i chętniej porozumiewać się w języku niemieckim.

Myślę, że podsumowując pracę nad projektem, można przytoczyć słowa Benjamina Franklina: „Powiedz mi, a zapomnę. Naucz mnie, a może zapamiętam. Zaangażuj mnie, a się nauczę”, które doskonale oddają ideę naszego wspólnego przedsięwzięcia.